

Vredens dag er ingen hyggelighed, for hvem af os har rent mel i posen

AF MARGRETE AUKEN

Dommedag er forlængst flyttet ud af den kirkelege og ind i den politiske debat. Det skyldes dels, at den kirkelege debat nærmest ikke findes og - når den gør det - sjældent beskæftiger sig med ukultiverede og over-spændte fænomener som dommedag, dels at dommedag har fået ubehagelig aktualitet i den politiske verden i løbet af de sidste 25 år, hvor miljøtruslerne er kommet på dagsordenen.

Forleden (27.11.) skrev Jørgen Knudsen i *Information* et debatindlæg: »Drivhuseffekt, Synd og Straf«. Tittlen i sig selv viser, at tanken om vores medansvar for et miljøkollaps er levende: det kommer som en straf over et grotesk og voksende overforbrug i den rige verden. Vi er selv ude om det, vi kan selv nå at afværge det, og gør vi det ikke, ved vi, hvis skyld det er. Nok er det ikke en straffende Gud, der sender ild og svovl over verden, men naturen, der forlanger galden betalt - i naturen er der ingen gældssaneringsingen nåde, kun hensynsløs ligevægt. Udplyndres der i meren i den anden. Kun tåber ser bort fra det.

Dem er der til gengæld en del af, ikke mindst i det politiske system. Hvis de overhovedet beskæftiger sig med miljøtruslerne, sker det i bevidstløshed eller i en teknologisk fiffgheder nok skal klare sig gerne for os: Gødbankerne bevarer regnskoven, nye bakterier gnasker olie- og kemikaliefabrikkerne i sig, gensplejsningen løser fødevareremanglen. Og hvad der kan spredes over eller forankres under havene eller sprøjtes ud i atmosfæren for at reparere på drivhuseffekten, er der adskillige fantastisk bud på. For et par år siden hjembragte en bekendt flotte brochurer fra et dyrt japansk forskningsprojekt om at etablere et nyt jordisk økosystem i rummet, som vi (?) kan rejse ud til, når det gamle bryder sammen. Mirakeldyrkelsen har gode vilkår!

Men flertallet af politikere beskæftiger sig overhovedet ikke med miljøtruslerne. Den vækst- dyrkelse, Lykkekøft og hans lige er eksponenter for, er sta-

Dommedag nu



SORT BAPTISTMENIGHED I USA - Evangeliet fejres, selv de fattigste er fine i tøjet, de er ranke og lysende, som Guds elskede børn bør være
Foto: Polfoto

Konflikter tager sig lidt an- derledes ud, knap så skræppe og overhængende. Alligevel bliver man ikke meget roligere, når man ser, hvad der truer os. Også her gælder det, at det værste kommer. Og også hos os kan vi se, at det allerede er kommet.

Jeg skal nøjes med lige at minde om sociale konflikter, om krige og totalitære regimer i vores nabolag, om vores egne 700.000 arbejdsledeløse og offentlig forsørgelse. (Ingen udsigt til forbedring, indrømmer Lykkekøft), om atomfaren, som nok har dårlig presse lige nu, hvilket ikke betyder, at den er væk. Hav og land omkring os er spækket med missiler. Og test om os er der atomkraftværker, der kan lægge store områder øde i meget lang tid.

Er vi ikke selv grønt lysende eksempler på samfund, der planlægger, som om det værste ikke kan ske. Og så er der den med drikkevandet, den voksende strøm af nye kemikalier, hvis virkning vi knap aner osv. Det var ikke svært at tænke sin egen verden ind i det billede, præsten i Harlem udmalede.

Så vendte hun pludselig: Vi er ikke kommet i kirke for at høre om alle rædslerne, dem kender vi jo godt, hvis vi altså vil kendes ved dem. Nej, vi er kommet for at høre nyt, godt nyt. Og hør så: Disse tid er gode for dem, der er på Guds side.

Nuvel, sådan udtrykker vi os ikke, om det så skyldes, at vi er mere ydmyge end de sorte i Harlem og knap så sikre på, at vi er på Guds side. Eller snarere, at vi er for reserverede og ansænder til store glade ord og ikke rigtig vil være med i festlighederne.

Alligevel sang vi i søndags i de fleste kirker Grundtvigs store dommedagsalme: »Rejs op dit hoved al kristenhed«, salmen om, at når ulykkerne for alvor tager over, og vi ikke længere kan afværge undergangen, ja så skal vi løfte hovedet, for så vil vi, at Guds rige er nær. Den store dom og den store glæde: Alt kommer for en dag, alle de uretfærdigheder, dagede hen, bliver afsløret. Og det bliver godt for al kristensteden.

Det må vi selvfølgelig

ge». Endnu har vi skællene for øjnene, vi magter ikke at kigge ind i Guds rige og kan derfor kun tale om det i billeder. Men dem har vi også mange af: I vores salmer først og fremmest (og der er vi er bedre hjulpe end de fleste i verden), men i forgårs også med Esajas 11, den tekst fra Det gamle Testamente, som allersmukkest skildrer Guds løfte om hans rige, der skal komme engang, når der skyder en kvist fra Isajas stub, når Messias kommer. Selv dyrenes lidelse er det slut med: Ujven skal bo hos lammet, løven æder strå som oxen. »Der gøres ej ondt og voldes ej, men i hele mit hellige bjergland.«

Med dette forrygende himmelsyn uden for al fornuft holdt op for os får håbet fast grund under sig og giver kræfter og mod til både at se sandheden i øjnene og se fremad.

Grunden til at mange økonomer og politikere og andre planlæggere laver så elendige planer, er at de kigger bagud: Sådan har vi hidtil gjort, det er gået godt, derfor gør vi sådan. Tænk, om de drejede hovedet og så fremad, så ville de se, hvor deres vækst og fremskridt fører os hen. Men for dem, der ikke er på Guds side og har håbet trøst hos sig, ser der kun sort ud. Derfor holder de blikket rettet stift bagud og frabeder sig indblanding fra alle dommedagsprofeter i deres seriøse arbejde.

Nu er der desværre en tradition, også blandt kristne, for at lade fremtidssynerne føre til passivitet, som om håb og kærlighed kunne løsrives fra det fysiske, sanselige liv nu. Sådan var det ihvertfald ikke med Jesus. Han gik hverken åndeligt eller bogstaveligt i kloster. Skønt han vidste, hvad det hele ville ende med, var han så aktiv, at magthavere anså ham for revolutionær. Kærlighed kan umuligt være passiv, den udfolder sig i livet, som skal leves, selv om vi dør af det. Håbet og troen giver kræfter til at leve kærligheden, og så får vi nok at bestille.

Præsten i Harlem mindede mig om en morgen- og aftnebøn af Kingo, hvor der står: »Giv os således at bede, som intet arbejde kunne hjælpe,

APROPOS

Plant et træ

Til venstre for denne spalte berører Margrete Aukens *dobbeltheden* i vor civilisations forhold til den økologiske ødelæggelse, der truer med at gøre dommedags-visioner til virkelighed: Hun er »stolt« over det finanslovsforlig, hun som folketingsmedlem for SF har været med til at indgå. Men, fortsætter hun: »Det er en kiam sag, hvis man holder den op mod miljøtruslerne, den er som heroin til narkomaner...«

De vestlige demokraters beslutningskraft er lammet. På den ene side kan de fleste magthavere godt se, at det er ved at gå galt. På den anden side tror de ikke, at vælgerne vil belønne dem for at gøre noget ved det. Magthaverne - over hele det politiske spektrum - har nemlig besluttet sig til, at vælgerne hykler, hvis de siger, de ønsker en om-lægning til et økologisk forsvarligt samfund. Og magthaverne svarer igen med selv at hylke: De taler frem om miljøet, men risikerer intet for det. Det har skabt en forspæstning af den offentlige debat, en kynisme, der om noget bidrager til 'almindelige menneskers' - ikke mindst unges - ulyst til aktivt at beskæftige sig med politik.

Vi er fanget som beskrevet i *Paulus' brev til Romerne*: »Viljen har jeg, men udføre det gode kan jeg ikke.«

Men - hvad værre er - ved vor manglende handlekraft afskærer vi fremtidige generationer fra at handle visere end vi: Jo længere, det økologiske misregiment får lov til at forløbe, jo sværere og dyrere bliver det for vore efterkommere at rette det op. Med et udtryk, arkitekten Arne Gaardmand har anvendt i sin kritik af politikernes uansvarlige investeringer i store trafik anlæg: Vi koloniserer